

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Instruktor hipoterapii
(323006)**

Technicy i inny średni personel

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Instruktor hipoterapii (323006)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-096-2 (96)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego

26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach.....	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy.....	4
2. Opis zawodu.....	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	7
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	8
2.7. Zadania zawodowe	8
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	8
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	9
3. Opis kompetencji zawodowych	10
3.1. Planowanie zajęć hipoterapeutycznych i ich ewaluacja Kz1	10
3.2. Organizowanie i prowadzenie zajęć hipoterapeutycznych Kz2	11
3.3. Kompetencje społeczne KzS	13
4. Profil kompetencji kluczowych	14
5. Słownik	15

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach:

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

323006 Instruktor hipoterapii

Grupa wielka 3 – Technicy i inny średni personel (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 4).

Grupa elementarna 3230 – Praktykujący niekonwencjonalne lub komplementarne metody terapii (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 3230 Traditional and complementary medicine associate professionals).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, Dział 86. Opieka zdrowotna, Grupa 86.9. Pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowana.

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 13 przedsiębiorstwach (średnie – 5, małe – 2, mikro – 6, w tym usługowe – 9, inne – 4), przeprowadzonych w marcu i kwietniu 2013 r.

Zespół Ekspercki:

- Magdalena Łuczyńska – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
- Adriana Pawelec – Ośrodek Jeździecki w Olsztynie,
- Anna Narloch – Ośrodek Hipoterapii „Huculek” w Szczercbie,
- Mirosława Lewandowska – Zespół Szkół Nr 41 w Warszawie.

Ewaluatorzy:

- Iwona Jeziorska – Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie,
- Dominika Ustjan – Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie.

Recenzenci:

- Barbara Gąsiorowska – Fundacja Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym Hipoterapia w Warszawie,
- Alicja Paszkiewicz – Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Komisja Branżowa (zatwierdzająca):

- Irena Solecka-Szpejda (przewodnicząca) – Polskie Towarzystwo Hipoterapeutyczne w Warszawie,
- Maria Należyty – przedstawiciel pracodawców, Szpital Dziecięcy im. prof. Jana Bogdanowicza w Warszawie,
- Marian Jaroszewski – przedstawiciel pracodawców, Gospodarstwo Agroturystyczne „Sosnowe” w Taborach Rzymskich,
- Ewa Miszczuk – Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

Data zatwierdzenia:

- 08.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Instruktor hipoterapii prowadzi działania terapeutyczne z udziałem konia, których celem jest usprawnianie człowieka we wszystkich obszarach jego funkcjonowania.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Instruktor hipoterapii jest zawodem o charakterze usługowym. Celem jego pracy jest poprawa funkcjonowania człowieka w sferze fizycznej, emocjonalno-motywacyjnej, poznawczej i społecznej w możliwym do osiągnięcia przez niego zakresie, z wykorzystaniem terapeutycznych właściwości konia i jazdy konnej. Instruktor hipoterapii planuje i podejmuje działania terapeutyczne na podstawie wskazań specjalistów i terapeutów pracujących z pacjentem oraz diagnozy i zaleceń lekarskich. Organizuje i prowadzi zajęcia zgodnie z zasadami BHP i etyki zawodowej. W zależności od potrzeb i możliwości pacjenta instruktor hipoterapii prowadzi zajęcia w formie gimnastyki leczniczej na koniu idącym stępem, psychopedagogicznej jazdy konnej, psychopedagogicznej wołyżerki bądź terapeutycznego kontaktu z koniem. W ramach zajęć nawiązuje kontakt terapeutyczny z pacjentem oraz pomaga mu w nawiązaniu bliskiej relacji z koniem. Instruktor hipoterapii na bieżąco dokonuje ewaluacji zajęć hipoterapeutycznych pozostając w stałym kontakcie z rodziną/opiekunami pacjenta. Instruktor hipoterapii prowadzi dokumentację dotyczącą pacjenta i przebiegu terapii. Dba o dobór, przygotowanie i dobrostan koni biorących udział w terapii.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Miejszem pracy instruktora hipoterapii jest ośrodek hipoterapeutyczny, jeździecki, jednostka medyczna, edukacyjna, opiekuńcza, resocjalizacyjna, terapeutyczna lub gospodarstwo agroturystyczne. Może on być zatrudniony w tych placówkach lub prowadzić własną działalność gospodarczą. Instruktor hipoterapii w zależności od warunków atmosferycznych, potrzeb pacjenta i specyfiki miejsca pracy, prowadzi zajęcia w odpowiednio przygotowanym miejscu na zewnątrz (np. maneż, plac do zajęć, las) i/lub pod dachem (kryta ujeżdżalnia, stajnia). Organizując zajęcia instruktor hipoterapii powinien zapewnić odpo-

wiednią asekurację pacjentowi oraz obecność osoby przeszkolonej do prowadzenia konia. Czas pracy instruktora hipoterapii zależy jest od formy zatrudnienia – optymalnie wynosi on 7 godzin dziennie, w tym 4 godziny bezpośredniej pracy z pacjentem. Pozostałe godziny wykorzystuje na prowadzenie dokumentacji, organizację stanowiska pracy, szkolenie osób biorących aktywny udział w zajęciach (prowadzących konia, dodatkowo asekurujących pacjenta) oraz dbanie o dobrostan koni. Zagrożenia dla zdrowia instruktora hipoterapii to wymuszona pozycja ciała, znaczne obciążenia fizyczne i psychiczne, uciążliwe warunki atmosferyczne, zagrożenia wynikające z bezpośredniego kontaktu z dużym zwierzęciem oraz znaczne zapylenie podczas pracy na piaszczystym podłożu.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Wykonywanie zawodu instruktora hipoterapii wymaga dużej sprawności fizycznej, psychicznej oraz kultury osobistej. Do istotnych cech psychofizycznych instruktora hipoterapii należą: wytrzymałość na długotrwały wysiłek fizyczny i psychiczny, umiejętność koncentracji, szybkiego podejmowania decyzji oraz dostosowywania ich do zmiennych warunków otoczenia, zachowania pacjenta i konia, podzielność uwagi, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Istotnymi dla pracy w tym zawodzie są także empatia, cierpliwość, szacunek dla człowieka i zwierzęcia, umiejętność samokontroli oraz odporność emocjonalna. Instruktor hipoterapii potrafi nawiązywać z pacjentem relację terapeutyczną, zna i posługuje się zasadami komunikacji interpersonalnej oraz wykazuje się kreatywnością. Przestrzega zasad etyki związanych z wykonywanym zawodem. Przeciwwskazaniami do pracy są dysfunkcje fizyczne, motoryczne, psychiczne i intelektualne uniemożliwiające lub utrudniające prawidłowy przebieg procesu terapeutycznego.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Instruktor hipoterapii powinien posiadać wykształcenie średnie ogólne lub o dowolnym innym kierunku. Pracę w zawodzie instruktora hipoterapii można podjąć po ukończeniu kursu instruktora hipoterapii lub w wyniku przyuczenia na stanowisku pracy. Warunkiem przystąpienia do kursu jest dobry stan zdrowia oraz potwierdzenie posiadanych umiejętności jeździeckich. Bardzo pomocne w pracy instruktora hipoterapii

jest dodatkowe wykształcenie zawodowe o kierunku medycznym, pedagogicznym, psychologicznym lub rehabilitacyjnym.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ walidacji kompetencji

Instruktor hipoterapii powinien doskonalić swoje kompetencje zawodowe poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i konferencjach organizowanych przez stowarzyszenia i organizacje branżowe. Dalszy rozwój zawodowy jest związany z ukończeniem studiów wyższych pierwszego i drugiego stopnia z zakresu medycyny, pielęgniarstwa, fizjoterapii, wychowania fizycznego, psychologii, pedagogiki, pedagogiki specjalnej, terapii zajęciowej lub poprzez ukończenie specjalistycznych kursów z zakresu metod terapeutycznych.

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Opracowywanie indywidualnych scenariuszy zajęć hipoterapeutycznych na podstawie diagnozy lekarskiej i terapeutycznej obserwacji pacjenta (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z2. Prowadzenie zajęć terapeutycznych z udziałem konia (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z3. Prowadzenie dokumentacji hipoterapeutycznej zawierającej rozpoznanie, cele, przebieg i wnioski z terapii (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z4. Wykonywanie ewaluacji działań hipoterapeutycznych (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z5. Przygotowywanie konia do zajęć hipoterapeutycznych (niezbędne kompetencje Kz2, KzS).
- Z6. Organizowanie stanowiska pracy zgodnie z zasadami i przepisami BHP, ochrony ppoż., ochrony środowiska i wymaganiami ergonomii (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

- Kz1 – Planowanie zajęć hipoterapeutycznych i ich ewaluacja (potrzebne do wykonywania zadań: Z1, Z3, Z4, Z6).
- Kz2 – Organizowanie i prowadzenie zajęć hipoterapeutycznych (potrzebne do wykonywania zadań: Z2, Z3, Z5, Z6).
- KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonywania zadań: Z1÷Z6).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje zawodowe potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 4** właściwym dla wykształcenia średniego w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 3 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód instruktora hipoterapii:

- 1) w zakresie wiedzy: zna i rozumie poszerzony zbiór podstawowych faktów, umiarkowanie złożonych pojęć i teorii oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi; ponadto w dziedzinach dotyczących hipoterapii zna i rozumie w szerszym zakresie wybrane fakty, umiarkowanie złożone pojęcia, teorie i zależności między nimi; orientuje się w podstawowych uwarunkowaniach prowadzonej działalności;
- 2) w zakresie umiejętności: potrafi często w zmiennych warunkach wykonywać niezbyt złożone zadania oraz rozwiązywać niezbyt proste problemy poprzez dobieranie metod, narzędzi i informacji w zakresie prowadzenia hipoterapii, potrafi uczyć się samodzielnie w zorganizowanej formie, a także odbierać złożone i tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi dotyczące szerokiego zakresu zagadnień hipoterapeutycznych oraz odbierać i formułować proste wypowiedzi w języku obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z3, Z4, Z6 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1. Planowanie zajęć hipoterapeutycznych i ich ewaluacja Kz1

Wiedza – zna i rozumie poszerzony zbiór podstawowych faktów, umiarkowanie złożonych pojęć, teorii i zależności związanych z planowaniem i ewaluacją zajęć hipoterapeutycznych, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie planowania zajęć hipoterapeutycznych i ich ewaluacji;
- wskazania i przeciwwskazania do stosowania hipoterapii;
- formy hipoterapii i inne metody terapeutyczno-rehabilitacyjne;
- podstawy anatomii, fizjologii, biomechaniki i rozwoju człowieka;
- podstawy psychologii i pedagogiki;
- wpływ poszczególnych działań hipoterapeutycznych na sferę fizyczną, emocjonalno-motywacyjną, poznawczą i społeczną pacjenta;
- zasady prowadzenia ewaluacji zajęć hipoterapeutycznych;
- zasady współpracy z zespołem hipoterapeutycznym;

Umiejętności – potrafi wykonywać niezbyt złożone zadania związane z planowaniem i ewaluacją zajęć hipoterapeutycznych w części bez instrukcji, często w zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie planowania zajęć hipoterapeutycznych i ich ewaluacji;
- realizować program hipoterapeutyczny opracowany przez specjalistów;
- opracowywać scenariusz zajęć hipoterapeutycznych;
- analizować otrzymaną dokumentację medyczną i terapeutyczną;
- określać cele i planować działania terapeutyczne;
- dobierać formę zajęć hipoterapeutycznych do potrzeb i możliwości pacjenta;
- prowadzić obserwację pacjenta w sferze fizycznej, emocjonalno-motywacyjnej, poznawczej i społecznej;
- oceniać przebieg i skuteczność hipoterapii;

- zasady współpracy z rodzicami/opiekunami pacjenta;
- zasady prowadzenia dokumentacji w hipoterapii.
- weryfikować działania w trakcie zajęć hipoterapeutycznych;
- współpracować z członkami zespołu hipoterapeutycznego i rodzicami/opiekunami pacjenta;
- prowadzić dokumentację zawierającą rozpoznanie i cele zajęć hipoterapeutycznych.

Wykonanie zadań zawodowych Z2, Z3, Z5, Z6 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Organizowanie i prowadzenie zajęć hipoterapeutycznych Kz2

Wiedza – zna i rozumie poszerzony zbiór podstawowych faktów, umiarkowanie złożonych pojęć, teorii i zależności związanych z organizacją i prowadzeniem zajęć hipoterapeutycznych, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie organizacji zajęć hipoterapeutycznych;
- metodykę prowadzenia zajęć hipoterapii, w tym zasady doboru: formy zajęć, konia i sprzętu, sposobu asekuracji i komunikacji z pacjentem;
- Kanony Polskiej Hipoterapii,;
- podstawy anatomii, fizjologii, biomechaniki;
- podstawy psychologii i pedagogiki;
- zasady usprawniania ruchowego;
- zasady komunikacji interpersonalnej;
- podstawy komunikacji alternatywnej;

Umiejętności – potrafi wykonywać niezbyt złożone zadania związane z organizowaniem i prowadzeniem zajęć hipoterapeutycznych, w części bez instrukcji, często w zmieniających warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie organizacji zajęć hipoterapeutycznych;
- prowadzić zajęcia hipoterapii zgodnie z metodyką i Kanonami Polskiej Hipoterapii;
- użytkować konie zgodnie z ich możliwościami, dbając o ich dobrostan;
- prowadzić zajęcia hipoterapeutyczne w formie fizjoterapii na koniu;
- prowadzić zajęcia hipoterapeutyczne w formie psychopedagogicznej jazdy konnej i woltyżerki;
- prowadzić zajęcia hipoterapeutyczne w formie terapii kontaktem z koniem;

- terapeutyczne oddziaływanie konia;
- podstawy teorii jazdy konnej;
- podstawowe zabiegi pielęgnacji koni;
- specyfikę rekreacji i sportu jeździeckiego osób niepełnosprawnych ruchowo;
- specyfikę rekreacji i sportu jeździeckiego osób niepełnosprawnych intelektualnie;
- rodzaje asekuracji podczas zajęć hipoterapeutycznych;
- organizację pracy ośrodka hipoterapii;
- zasady współpracy z wolontariuszami rodzicami/opiekunami pacjenta;
- zasady prowadzenia dokumentacji w hipoterapii.
- zasady udzielania pomocy przedmedycznej.
- dobierać i stosować odpowiedni rodzaj asekuracji;
- dobierać konia do potrzeb i możliwości pacjenta;
- dobierać sprzęt jeździecki/hipoterapeutyczny do konia i potrzeb pacjenta
- nawiązywać kontakt terapeutyczny z pacjentem i pomagać mu w nawiązaniu bliskiej relacji z koniem;
- angażować pacjenta w aktywny i twórczy udział w zajęciach;
- wykorzystywać oddziaływanie konia w działaniach terapeutycznych;
- jeździć konno na poziomie co najmniej podstawowym;
- wykorzystywać naukę podstaw jazdy konnej jako element hipoterapii;
- wykorzystywać podstawowe zabiegi pielęgnacji koni jako element hipoterapii;
- przygotowywać pacjentów do udziału w zawodach jeździeckich (np. w ramach Olimpiad Specjalnych i Paraolimpiad);
- szkolić inne osoby biorące czynny udział w zajęciach hipoterapeutycznych (prowadzenie konia, dodatkowa asekuracja);
- współpracować z rodzicami/opiekunami pacjenta;
- przewidywać i rozpoznawać zagrożenia dla życia i zdrowia, jakie mogą wystąpić w trakcie prowadzenia zajęć hipoterapii;
- prowadzić dokumentację zawierającą przebieg i wnioski z zajęć hipoterapeutycznych;
- udzielać pomocy przedmedycznej.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

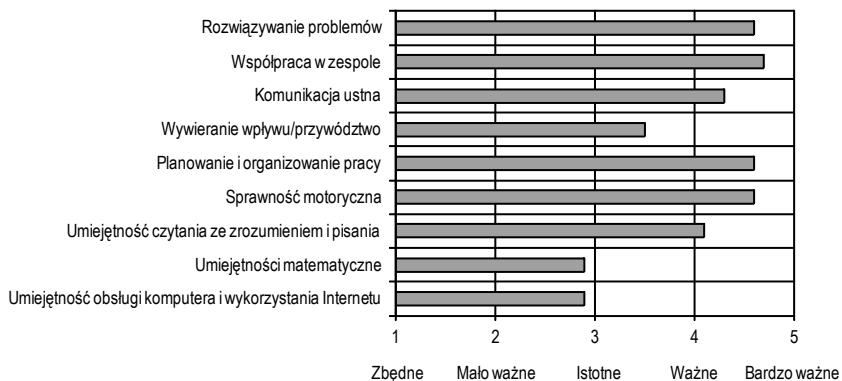
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- ponosi odpowiedzialność za planowanie, organizację, prowadzenie i ewaluację zajęć hipoterapeutycznych oraz użytkowanie konia w hipoterapii,
- dostosowuje zachowanie do zmian w środowisku pracy ośrodków i jednostek prowadzących hipoterapię,
- pracuje samodzielnie i podejmuje współpracę z ośrodkami i jednostkami prowadzącymi hipoterapię,
- ocenia swoje działania oraz działania realizowane w ramach współpracy zespołowej w ośrodkach i jednostkach prowadzących hipoterapię i ponosi odpowiedzialność za ich skutki.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu instruktora hipoterapii przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 323006 Instruktor hipoterapii

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.